

EL TREBALL DE LES FORMIGUES

EL TREBALL DE LES FORMIGUES

JORDI DALMAU

Mirar al passat pot ser un exercici d'esperonament, o també de passar vergonya pel present que ens toca viure. Avui, la mirada arriba a la collada de Toses; a uns 1.800 metres d'altitud és el port convertit en mite, entre la Cerdanya i la resta del món per la banda gironina. La carretera és impressionant i et fa calibrar l'esforç de la construcció, feta ja fa més de noranta anys, quan la tècnica no s'assemblava en res a l'actual. D'aleshores ençà s'ha millorat algun revolt, però el traçat és bàsicament el mateix. El mèrit inicial es manté ben viu.

La carretera de la collada de Toses és molt important, però no ens oblidéssim pas de la via del tren que passa per sota.

L'enginyer Xaudaró, amb la iniciativa, degué ser escridassat. Un col·lega seu, Pont i Constans, li va donar suport. L'any 1904, a París, signaven conveni els governs espanyol i francès per construir el tren Barcelona-Aix les Thermes, passant per Ripoll.

El dia que la via del tren va arribar a Ribes de Freser es va celebrar "la festa de l'últim cargol", referida entranyablement per Ramon Gay de Montellà en el seu Llibre de la Cerdanya. Era el darrer cargol de ferro per collar el darrer rail de la via. Culminaven dotze anys d'obres colosals, incomptables ponts, tractament de roques i dures inclemències del temps. Es complia el somni de fer passar un tren per dintre d'una muntanya. El llibre citat relata una certa bonhomia de les muntanyes que no es vengen dels homes traïdors que les travessen; les muntanyes -diu- saben que els homes són com les formigues, els tapes el forat del niu i no descansen fins que l'han tornat a destapar. Realment, els homes han foradat la collada de Toses i les muntanyes s'han quedat tan fresques.

Ara ja fa molts anys que la voluntat política, les formigues, els projectes i les màquines no hi fan cap forat, a la collada de Toses. No hi ha cap més últim cargol. Mirar enrere, com l'execució d'aquelles dobles obres públiques de començament de segle, hauria de ser un estímul.

També pot ser un exercici de passar vergonya. S'havia parlat (amb 90 anys a l'esquena hi ha hagut temps per a parlar de tot) d'un projecte de carretera per un nou túnel. Però va tenir més bons padrins el túnel del Cadí. Valdria la pena esbrinar a quin revolt i a quina collada es perden els papers de l'esperada modernització de comunicacions entre Cerdanya i Vall de Ribes. Sovint les informacions quotidianes porten un notable malestar per culpa de la deixadesa a la línia ferroviària de la zona. Les esllavissades del terreny, els talls del trànsit, el descontent de la població d'aquella muntanya, la sordesa de les Administracions, tot ens situa molt lluny d'un temps que hem de dir heroic, quan es treballava amb males eines de la tecnologia, però als mànecs hi havia tot un piló de virtuts pròpies de les formigues.

Són les formigues constructores que trobem a faltar quan a Girona ens endossen les calamitats d'un nou Palau de Justícia mal fet i d'un malaguanyat parc Central que és un desastre i un escandalós problema de reconstrucció, Ara i aquí un dia d'aquests podríem celebrar la festa de "l'última galleda i l'última baieta" que eixugen les allargassades goteres de l'estació del tren d'Alta Velocitat Espanyol.

